

РАЗЛИЧИЯ МЕЖДУ ПОКОЛЕНИЯТА ПО ОТНОШЕНИЕ НА ТЕХНИТЕ ПРЕДПОЧИТАНИЯ КЪМ РАБОТАТА. СРАВНИТЕЛЕН АНАЛИЗ МЕЖДУ ДВЕ ПОКОЛЕНИЯ НА ТРУДОВИЯ ПАЗАР В БЪЛГАРИЯ

Мария Караиванова¹

Настоящата работа представя резултатите от емпирично изследване, целящо да открие и сравни разликите между две поколения на българския трудов пазар в момента – поколението, навлизащо на пазара на труда и поколението в средата на своето кариерно развитие – по отношение на техните предпочитания към някои характеристики на работата, към някои организационни стимули и към някои резултати от работата. Представен е обзор на резултатите от подобни изследвания, правени до момента. След това са представени резултатите от проведеното емпиричното изследване. Направен е анализ на резултатите и са очертани основните разлики между двете поколения респонденти.

Ключови думи: различия между поколенията, предпочитания в работата, характеристики на работата, организационни стимули, резултати от работата, трудов пазар в България

Настоящата работа има за цел да проучи и сравни различията между две поколения в България, активни на трудовия пазар в момента, по отношение на техните предпочитания към работата на базата на емпирично изследване.

Доказаното съществуване на различия между поколенията би било значимо откритие за социалната практика и по-конкретно за работата на специалисти, занимаващи се с човешките ресурси в организациите, за работодателите, за специалисти от образователните институции и за всички, които в ежедневието си общуват или работят с представители на различни поколения.

¹ Мария Караиванова – СУ „Св. Климент Охридски“
Адрес за контакти: mariya_karaivanova@yahoo.com

Резултатите от изследванията върху различията между поколенията, правени до момента, са противоречиви – някои изследвания доказват съществуването на различия между поколенията в техните психологически характеристики, ценности и нагласи, но други изследвания отхвърлят различията с твърдението, че те се дължат на възрастта или на житейския етап на изследваните лица, а не на тяхната принадлежност към едно или друго поколение.

По определение на Купершмид, поколението е „отъждествима група от хора, която споделя години на раждане, възраст и значими житейски събития в критични етапи от развитието си“ (Kupperschmidt, 2000, 66 по Macky, Gardner, Forsyth, 2008: 858).

Изследователите Смола и Сатън твърдят, че социалният контекст, в който се развива едно поколение, повлиява на неговите личностни характеристики и нагласи към авторитета, неговите ценности и вярвания в организациите, неговата трудова етика и целите, които преследва в работата (Smola, Sutton, 2002, 363-82 по Wong, Gardiner, Lang, Coulon, 2008: 879).

От значение за този т.нар. поколенчески подход са основните промени в социо-културната среда с течение на времето – забележителни събития, които едно поколение преживява, а друго – не, или пък ги преживява извън критичните за своята социализация години (Twenge, 2000, 1007-21 по Macky, Gardner, Forsyth, 2008: 858). Тези забележителни социо-културни събития са много – войни и последствията от войни, нови технологии, променящи живота и работата, промени в семейните и работните модели. Такива събития могат да предизвикат забележителни разлики между поколенията (Egri, Ralston, 2004, 210-20 по Macky, Gardner, Forsyth, 2008: 858). Често към влиянието на поколението се примесват и влияния на други фактори като социална класа, пол, етническа принадлежност или национална култура. Трудно е да се разграничи и влиянието на поколението от влиянието, което оказва възрастта, степента на зрялост, етапа на кариерно или житейско развитие (Macky, Gardner, Forsyth, 2008: 859).

Настоящата разработка също се основава на становището, че различният социален контекст и значимите исторически събития, съпътстващи житейското развитие на поколенията, обуславят и различията в нагласите на хората от същите тези поколения.

Според обзора на литературата по темата, изследвания върху различията между поколенията до момента са правени най-вече в САЩ, Австралия, Нова Зеландия и някои европейски държави като Белгия и Великобритания. При споменаването на резултатите от тези изследвания трябва да се има предвид културния контекст, в който те са правени, особено при отнасянето им към българска извадка. Възможно е поради културните различия не всички резултати от тези изследвания да важат за България.

Според някои от откритията, най-младото поколение на трудовия пазар в момента (родените след 1980 г., наречени поколение “Y”) възприема работата като по-малко централна част от своя живот, цени повече свободното време и има по-слаба трудова етика в сравнение с по-възрастните поколения. Представителите на поколение “Y” се характеризират като це-